

www.mevzuattakip.com.tr

Devlet Memurlarına Uygulanan Ticaret Yasağının Mahiyeti

Bu makalede, 657 sayılı Kanun ile Devlet memurlarına uygulanan yasaklardan bir tanesi olan ticaret yasağı detaylarıyla değerlendirilmiştir.

Devlet Memurlarına Uygulanan Ticaret Yasağının Mahiyeti

Halil MEMİŞ

İçişleri Bakanlığı Kontrolörü

I- GİRİŞ

Bilindiği üzere kamu kesiminde dört tür istihdam şekli mevcuttur. Bu istihdam şekillerinden bir tanesi de memur istihdamıdır. Genel anlamıyla memurların tabi oldukları ana kanun, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunudur. 657 sayılı Kanun memurların haklarını, ödev ve sorumluluklarını ve onlara uygulanan yasakları, memuriyete girme usul ve esasları ile diğer mali ve usulü hususları düzenlemektedir.

657 sayılı Kanun ile Devlet memurlarına uygulanan yasaklardan bir tanesi ticaret yasağıdır. Bu yasağın Kanunun değişik 28. maddesi ile düzenlenmiş olup, madde başlığı "Ticaret ve diğer kazanç getirici faaliyetlerde bulunma yasağı" dır. Söz konusu madde uyarınca;

"Memurlar Türk Ticaret Kanununa göre (Tacir) veya (Esnaf) sayılmalarını gerektirecek bir faaliyette bulunamaz, ticaret ve sanayi müesseselerinde görev alamaz, ticari mümessil veya ticari vekil veya kollektif şirketlerde ortak veya komandit şirkette komandite ortak olamazlar. (Görevli oldukları kurumların iştiraklerinde kurumlarını temsilen alacakları görevler hariç).

Memurların üyesi oldukları yapı, kalkınma ve tüketim kooperatifleri ile kanunla kurulmuş yardım sandıklarının yönetim ve denetim kurulları üyelikleri görevleri ve özel kanunlarda belirtilen görevler bu yasaklamanın dışındadır. Eşleri, reşit olmayan veya

mahcur olan çocukları, yasaklanan faaliyetlerde bulunan memurlar bu durumu 15 gün içinde bağlı oldukları kuruma bildirmekle yükümlüdürler."

Devlet memurlarına uygulanan ticaret ve diğer kazanç getirici yasakların mahiyetinin tam olarak anlaşılabilmesi için; yukarıda verilen madde metninde geçen bazı terimlerin anlamlarının verilmesinde fayda vardır.

Bunlar; tacir, esnaf, ticari mümessil, ticari vekil, ticaret şirketleri, komandite ortaktır.

Tacir: Tacir niteliğini gerçek ve tüzel kişiler açısından ikiye ayırarak incelemek gerekmektedir.

Gerçek Kişi Tacirler : Gerçek kişi tacirlerin tanımı, Türk Ticaret Kanununun 14. maddesinin 1. fıkrasında yapılmıştır: "Bir ticari işletmeyi, kısmen dahi kendi adına işleten kimseye tacir denir."

Tacir niteliğinin kazanılabilmesi için;

- Bir ticari işletmenin mevcudiyeti,
- Ticari işletmenin işletilmesi,
- Ticari işletmenin kısmen de olsa o kimse adına işletilmesi,

Gerekmemektedir.

Bu hususları kısaca şu şekilde açmak mümkündür:

Bir gerçek kişiye tacir niteliğinin verilebilmesi için o kimsenin ticari işletme sahibi olması zorunludur. "Bir ticari işletme açmış gibi ister kendi, ister adi bir şirket veya her ne suretle olursa olsun hukuken var sayılmayan diğer bir şirket adına (ortak sıfatıyla) muamelelerde bulunan kimse, hüsnüniyet sahibi üçüncü şahıslara karşı tacir gibi mesul olur (TTK. Md. 14/3)"

Tacir niteliğinin kazanılması için ikinci şart, ticari işletmenin işletilmesidir. Bazı hallerde ise tacir niteliği, ticari işletmenin işletilmesinden evvel kazanılmaktadır. "Bir ticari işletmeyi kurup açtığını, sirküler, gazete, radyo vesaire ilan vasıtaları ile halka bildirmiş veya işletmesini ticaret siciline kaydettirerek keyfiyeti ilan etmiş olan kimse fiilen işletmeye başlamamış olsa bile tacir sayılır (TTK. Md. 14/2)"

Tacir sıfatının kazanılabilmesinin diğer bir şartı ise ticari işletmenin kısmen de olsa o kimse adına işletilmesidir. Bir ticari işletmenin bir kısmını o kimse kendi adına işlettiği takdirde tacir niteliği kime tanınacaktır? Bu ticari işletmeyi işleten mi yoksa adına ticari işletme işletilen mi tacirdir? Herhalde, kısmen kendi adına ticari işletmeyi işleten kimse tacirdir. Ayrıca, adına ticari işletme kısmen işletilen de tacirdir. Nitekim, Türk

Ticaret Kanununun 15. maddesinde, ticari işletmenin küçük veya mahcurlar adına veli veya vasi tarafından işletilmesi halinde, tacir niteliği küçük veya mahcurlara tanınmıştır. Tacirin tanımında yer alan bu öge özellikle adi ortaklıklarda tacir niteliğinin saptanmasında önemli rol oynamaktadır. Adi ortaklığın tüzel kişiliği yoktur.() Bu itibarla, adi bir ortaklık ilişkisinde yönetim ve temsil yetkisine sahip bulunan kimse ticari işletmeyi ancak kısmen kendi adına işletmektedir; bu nedenle de tacirdir. Diğer ortak ise fiilen işletmeyi işletmemesine rağmen, işletmenin bir kısmı da kendi adına işletilmiş olduğu için, tacir niteliğini taşır. Ortaklık bir üçüncü şahıs tarafından vekalet hükümlerine göre yönetilir ise, tacir niteliğine ortaklar haiz olacaktır. İşletmeyi işleten kimse, bu işi kendi adına yapmadığı için tacir sayılmayacaktır. Bu itibarla mümessil veya vekil tacir niteliğini iktisap edemez.()

Tacir niteliğini taşıyan tüzel kişileri aşağıdaki şekilde belirtmek mümkündür:

- Ticaret Şirketleri : Kollektif şirketler, komandit şirketler, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler, anonim şirketler ve limited şirketler tacir niteliğini haizdir. Kollektif ve komandit şirketler ticari bir işletme sahibi olmak mecburiyetindedirler. Halbuki limited ve anonim şirketler ekonomik amaçlar için de kurulabilirler. Buna rağmen, limited ve anonim şirketler de tacirdir.
- Amacına varmak için ticari işletme işleten dernekler.
- Kendi kuruluş kanunları gereğince özel hukuk hükümleri çerçevesinde yürütülmek veya ticari şekilde işletilmek üzere devlet, il, belediye gibi kamu tüzel kişileri tarafından kurulan teşekkül ve kurumlar: Bu kurumlara örnek olarak iktisadi devlet teşekkülleri ve mevcut belediye şirketleri gösterilebilir. Bu müesseseler Devlet, il ve belediye tarafından kuruldukları ve kuruluşlarına göre özel hukuk hükümlerine tabi oldukları ve ticari şekilde işletildikleri için tacir niteliğini haizdirler.

Şimdi de yukarıdaki anlatımlarda sıkça geçen ticari işletmenin ne olduğu üzerinde durmak gereklidir. Bundan sonra da, ticaret şirketlerinin tanımları ve niteliklerini irdelemek gereklidir.

Ticari İşletme, Türk Ticaret Kanununun 11-13. maddeleriyle Ticaret Sicili Nizamnamesinin 14. maddesinde düzenlenmiştir.

Türk Ticaret Kanununa göre, ticarethane, fabrika ve ticari şekilde işletilen diğer müesseseler ticari işletme sayılır (md. 11). Nelerin ticarethane, nelerin fabrika ve nelerin ticari şekilde işletilen diğer müesseseler arasında mütalaa edileceği Türk Ticaret Kanununun 12 ve 13. maddelerinde yapılmıştır.

Ticarethane:

TTK nun 12. maddesine göre aşağıda sayılan müesseseler ticarethane sayılır.

- Menkul malların satılması veya bunların kiraya verilmek üzere tedariki ve bunların aynen veya başka bir şekilde sokularak satılması veya kiraya verilmesiyle uğraşan müesseseler,
- Kıymetli evrakı satmak üzere tedarik eden ve bunların satımıyla uğraşan müesseseler,
- Her çeşit imalat ve inşaat işleriyle uğraşmak üzere kurulan müesseseler,
- Madencilik işleriyle uğraşmak üzere kurulan müesseseler,
- Matbaacılık, gazetecilik ve kitapçılık, yayın, ilan ve istihbarat işleriyle uğraşmak üzere kurulan müesseseler,
- Tiyatro, sinema, otel, han ve lokanta gibi genel mahaller, özel okul, hastane ve açık satış yerleri işletmek üzere kurulan müesseseler,
- Umumi mağazaları, sair depo ve ambarları işletmek üzere kurulan müesseseler,
- Borsa, kambiyo, sarraflık, bankacılık işleriyle uğraşmak üzere kurulan müesseseler,
- Sigorta işleriyle uğraşmak üzere kurulan müesseseler,
- Kara, deniz ve havada, nehir ve göllerde yolcu ve eşya taşımak üzere kurulan müesseseler,
- Su, gaz ve elektrik dağıtma, telefon ve radyo ile haberleşme ve yayın işleriyle uğraşmak üzere kurulan müesseseler,
- Acentelik, tellallık, komisyonculuk vesaire bütün aracılık işleriyle uğraşmak üzere kurulan müesseseler.

Fabrika:

Fabrikacılığın tanımı, Türk Ticaret Kanununun 12. maddesinin son fıkrasında yapılmıştır: "Fabrikacılık, ham madde veya diğer malların makine yahut sair teknik vasıtalarla işlenerek yeni veya değerli mahsuller vücade getirilmesidir"

Ticari şekilde işletilen diğer müesseseler:

Bir çiftçinin veya toprak sahibinin ürünlerini olduğu gibi veya şeklini değiştirerek satması, kural olarak ticari iş sayılmamaktadır. Bununla beraber, kanun koyucu bazı şartlar altında tarım faaliyetinin düzenlenmesini de Ticaret Kanununa bırakmıştır. Tarımsal faaliyetin kapasitesi ve önemi, ticari muhasebeyi gerektirdiği ve ona ticari bir müessese şekil ve niteliğini verdiği takdirde bu müessese de ticari işletme sayılır (TTK. Md. 13/1). Tarımsal bir faaliyet esnaf faaliyeti sınırlarını aşabilir. Fakat ticari işletme

sayılması gerekmez. Tarımsal faaliyetin ticari işletme sayılabilmesi için o faaliyetin Türk Ticaret Kanununun 13. maddesinin 1. fıkrasındaki şartlara uygun olması gerekir. Böyle bir müessesenin ticari muhasebe tutması, bu niteliğinin bir sonucudur. Yoksa yalnız ticari muhasebe tutulması bir müesseseye ticari işletme niteliği vermez; çünkü aslında her iktisadi teşebbüsün muhasebesi vardır. Bir müessesenin ticari veya sınaî niteliğini haiz olup olmadığı her olaya göre ayrı ayrı değerlendirilir.

Esnaf veya güzel sanatlar erbabından birinin, gerek kendi çalışmasıyla, gerek işçi çalıştırarak veya makine kullanarak eserler meydana getirmesi ve bu eserler satması yukarıdaki şartlar altında ticari iş sayılır.

İster tarımsal ister esnaf veya güzel sanatlar faaliyeti kapsamına girsin, bunların "ticari şekilde işletilen diğer müesseseler" anlamı içinde mütalaa edilebilmesi için esnaf faaliyeti sınırlarını aşması gerekir.

Ticaret Şirketleri Türk Ticaret Kanununda düzenlenmiştir. Kanunda düzenlenen söz konusu şirketler, tüzel kişiliği haizdirler.

Kollektif Şirketler:

Türk Ticaret Kanununun 153. Maddesine göre; ticari bir işletmeyi bir ticaret unvanı altında işletmek maksadı ile hakiki şahıslar arasında kurulan ve ortaklardan hiç birisinin mesuliyeti şirket alacaklılarına karşı tahdit edilmemiş olan şirket kollektif şirkettir.

Kollektif şirketlerin özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

- Ticari işletme işletmek maksadının bulunması,
- Bir ticaret unvanı bulunması,
- Hakiki şahıslar arasında kurulmuş olması,
- Şirket alacaklılarına karşı ortakların mesuliyetinin bütün malları ile olması. Mesuliyet aynı zamanda müteselsil bir mesuliyettir. Fakat şirket bir tüzel kişi olduğundan, şirket alacaklıları, önce şirkete müracaat edip alacaklarını ondan talep ederler. Şirketin malları yetmezse ortakların mallarına gidilir.

Komandit Şirketler:

Türk Ticaret Kanununun 243. maddesine göre; ticari bir işletmeyi bir ticaret unvanı altında işletmek maksadı ile kurulan ve şirket alacaklılarına karşı ortaklardan bir veya bir kaçının mesuliyeti tahdit edilmemiş ve diğer ortak veya ortakların mesuliyeti muayyen bir sermaye ile tahdit edilmiş olan şirket komandit şirkettir.

Komandit şirket esas itibarıyla kolektif şirketin bir türüdür. Aralarındaki en önemli fark, komandit şirkette, mesuliyeti muayyen bir miktar sermaye ile sınırlandırılmış

komanditer Őeriklerin bulunmasıdır. Kollektif Şirket Őerikleri gibi sınırsız surette mesul olan Őeriklere ise komandite adı verilir.

Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirketler:

Sermayesi paylara bölünmüş komandit Şirket, sermayesi, paylara bölünen ve ortaklarından bir veya bir kaç Şirket alacaklılarına karşı bir kollektif Şirket, diğerleri bir anonim Şirket ortağı gibi mesul olan Şirkettir (TTK. Md. 475) Kollektif Şirket Őerikleri gibi mesul olan Őerikle-re komandite, anonim Şirket Őerikleri gibi mesul olan Őeriklere komanditer Őerik denir.

Bu Şirketin adi komandit Őirketten farkı Őudur: Adi komandit Şirkette sermaye paylara bölünmemiş, sadece birden çok komanditer Őerikin iŐtirak nispetlerini göstermek için kısımlara ayrılmıŐtır. Halbuki paylı komandit Şirkette komanditer Őeriklerin sermayeleri paylara bölünmüş ve bu paylar karşılığında hisse senetleri çıkarılmıŐtır.

Anonim Şirket:

BeŐ veya daha fazla gerçek veya tüzel kişi tarafından iktisadi amaçla kurulmuş, muayyen miktarda ve paylara bölünmüş bir esas sermayesi bulunup, borçlarından dolayı yalnız mameleki ile mesul olan Şirket anonim Şirkettir (TTK md. 269). Anonim Şirketlerin, konumuz ile ilgili başlıca özellikleri Şunlardır:

- Sermayesi muayyendir.

- Şirketin, üçüncü Şahıslara karşı mesuliyeti Şirket mameleki ile sınırlandırılmıŐtır. Alacaklılar Şirketin mal varlığından alacaklarını elde edemezlerse ayrıca hissedarların mallarına müracaat edemezler.

Limited Şirketler:

İki veya daha fazla gerçek veya tüzel kişi tarafından bir ticaret unvanı altında iktisadi maksat ve konular için kurulup, hissedarların mesuliyeti koymayı taahhüt ettikleri sermaye ile mahdut ve esas sermayesi muayyen olan Şirkete limited Şirket denir (TTK md. 503).

Kooperatif; Tüzel kişiliği haiz olmak üzere ortaklarının belirli ekonomik menfaatlerini ve özellikle meslek ve geçimlerine ait ihtiyaçlarını karşılıklı yardım, dayanıŐma ve kefalet suretiyle sağlayıp korumak amacıyla kurulan deđiŐir ortaklı ve deđiŐir sermayeli teŐekküllere kooperatif denilir. (Koop. K. md. 1)

Esnaf; ister gezici olsunlar, ister bir dükkanda veya sokağın muayyen yerlerinde sabit bulunsunlar, iktisadi faaliyeti, nakdi sermayesinden ziyade bedeni çalıŐmasına dayanan ve kazancı ancak geçimini sağlamaya yetecek derecede az olan sanat ve ticaret sahipleri tacir değildirler. Bu tanımlama, Türk Ticaret Kanununun 17.

Maddesinde esnaf faaliyeti açısından yapılmıştır.

Esnaf ve Küçük Sanatkarlar Kanununda da, mesleki düzenleme açısından, esnafın tanımı yapılmıştır. Anılan Kanunun 2. Maddesine göre; ister gezici olsun, ister bir dükkan veya bir sokağın belli yerinde sabit bulunsunlar, ticareti, sermayesi ile birlikte vücut çalışmalarına dayanan ve geliri o yer gelenek ve teamülüne nazaran tacir niteliğini kazanmasını icap ettirmeyecek miktarda sınırlı olan ve bu bakımdan ticaret sicili ve dolayısıyla ticaret ve sanayi odasına kayıtları gerekmeyen, aynı niteliğe (sermaye unsuru olsun, olmasın) sahip olmakla beraber, ayrıca çalıştığı sanat, meslek ve hizmet kolunda bilgi, görgü ve ihtisasını değerlendiren, hizmet, meslek ve sanat sahipleriyle bunların yanlarında çalışanlar ve geçimini sınırlı olarak kamyonculuk, otomobilcilik ve şoförlükle temin eden kimseler esnaf olarak addedilmiştir.

Ticari Mümessil; Borçlar Kanununun 449-452. Maddeleri arasında düzenlenmiştir. Ticari mümessil, temsil müessesesi içinde mütalaa olunur ve bu itibarla, temsilin bir türünü oluşturur.

Ticari mümessil, Borçlar Kanununun 449. Maddesinde şu şekilde tanımlanmıştır: "Ticari mümessil bir ticarethane veya fabrika veya ticari şekilde işletilen diğer bir müessese sahibi tarafından, işleri idare ve müessesenin imzasını kullanarak vekil sıfatıyla imza atmak üzere açık veya zımni kendisine izin verilen kimsedir."

Ticari Vekil; Borçlar Kanununun 453. Maddesinde düzenlenmiştir. Bu da, temsil müessesesinin özel bir türüdür. Ticari vekil ancak ticarethane, fabrika, ticari şekilde işletilen diğer müesseseler için tayin olunabilir. Ticari vekilin yetkisi ticari mümessile oranla daha dardır. Ticari vekilin yetkisi müessesenin olağan işleri ile sınırlıdır.

II- DEVLET MEMURLARININ ORTAĞI OLABİLECEKLERİ VE OLAMAYACAKLARI ŞİRKETLER

657 sayılı Kanunun değişik 28. maddesi yukarıda verilen hükmü ile diğer açıklamalardan anlaşılacağı üzere;

Devlet memurları;

Ticaret ve diğer kazanç getirici faaliyetlerde bulunamazlar. Ancak, Kanun koyucu söz konusu madde de, Devlet memurların tacir veya esnaf sayılmalarını gerektirecek bir faaliyette bulunamayacaklarını belirttikten sonra; ismen de hangi tür oluşumlarda bulunamayacaklarını belirtmiştir. Ancak madde metninde, Devlet memurlarının hangi tür oluşumlarda bulunabilecekleri belirtilirken, diğer bir ifade ile, hangi faaliyetlerinin ticaret yasağına girmeyeceğini belirtirken net olarak tüm faaliyetleri saymamıştır. Madde metnine göre; Devlet memurları açısından yasak olan ve yasak olmayan faaliyetler şunlardır:

Yasak olan faaliyetler ve oluşumlar şunlardır:

Devlet memurları;

- Türk Ticaret Kanununa göre (Tacir) veya (Esnaf) sayılmalarını gerektirecek bir faaliyette bulunamazlar.
- Ticaret ve sanayi müesseselerinde görev alamazlar.
- Ticari mümessil veya ticari vekil olamazlar.
- Kollektif şirketlerde ortak olamazlar.
- Komandit şirkette komandite ortak olamazlar.

Yasaklanmamış faaliyetler ve oluşumlar ise şunlardır.

- Memurlar, görevli oldukları kurumların iştiraklerinde kurumlarını temsilen görev alabilirler.
- Memurlar üyesi oldukları yapı, kalkınma ve tüketim kooperatifleri ile kanunla kurulmuş yardım sandıklarının yönetim ve denetim kurulları üyelikleri görevlerinde bulunabilirler.
- Ayrıca özel kanunlar ile verilen görevler bu yasaklamanın dışındadır.

675 sayılı Kanunun 28. maddesi dikkatli incelendiğinde, ticaret şirketlere ortaklık açısından hangi tür ticaret şirketlere ortak olunamayacağı veya hangi tür şirketlerde hangi tür ortaklık olamayacağı sayılmıştır. Yani madde, başlığına uygun şekilde sadece Devlet memurlarının hangi ticaret şirketlerine ortak olamayacaklarını saymıştır.

Maddede düzenlenen hükmün mefhum-u muhalifinden yola çıkacak olursak, bu maddede yasaklanmayan ticaret şirketlerine Devlet memurlarının ortak olmasında herhangi bir sakınca bulunmamaktadır. Ancak, madde açık bir şekilde ticaret şirketlerin yönetim ve denetim kurullarında yer almayı, ticari mümessil veya ticari vekil olmayı Devlet memurları açısından yasaklamıştır. Sadece, yukarıda da belirtildiği gibi memurlar, görevli oldukları kurumların iştiraklerinde kurumlarını temsilen görev alabilir, yönetim ve denetim kurulu üyesi olabilirler.

Bu duruma göre Devlet memurlarının ortak olabilecekleri Ticaret Şirketlerini şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Komandit şirketler (sadece komanditer ortak olabilirler),
- Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler (sadece komanditer ortak olabilirler),

- Anonim şirketler,

- Limited şirketler.

Burada dikkat edilmesi gereken husus; Devlet memurlarının sadece sorumluluğun taahhüt edilen sermaye ile sınırlandırıldığı Ticaret Şirketlerine ortak olmalarına izin verilmiş olduğudur.

657 sayılı Kanunun 28. Maddesinde belirtilmemiş olan, yukarıda ticari işletmeyi izah ederken değindiğimiz "Ticari şekilde işletilen diğer müesseseler" den birisi olan kendi bağın-da ekip biçme işleminin yasak olup olmayacağına değinmekte de fayda vardır. Devlet memuru gerek veraset yolu ile ve gerekse satın almak sureti ile maliki bulunduğu bir gayrimenkulde tarla, bağ ve bahçe gibi her türlü zirai işle meşgul olabilir ve bu durum da yine yukarıda belirttiğimiz gibi ticari muhasebe tutulmasını gerektirecek büyüklükte olabilir. Böyle bir durum, normalde tacir sayılmayı gerektirse dahi, memur tacir sayılmayacaktır. Ancak buradaki tek şart, ekip biçilen gayrimenkulün memurun kendisine ait olmasıdır.

III- BİLDİRME ZORUNLULUĞU

657 sayılı Kanunun 28. Maddesinin son fıkrası uyarınca; eşleri, reşit olmayan veya mahcur olan çocukları, yasaklanan faaliyetlerde bulunan memurlar bu durumu 15 gün içinde bağlı oldukları kuruma bildirmekle yükümlüdürler. Burada şu hususa dikkat etmek gerekir. Devlet memurlarına yasak olan faaliyetler, burada sayılan yakınlarına da yasak edilmiş değildir. Sadece, bu faaliyetlerde bulunmaları halinde bildirim zorunluluğu getirilmiştir.

IV- TİCARET YASAĞINA VE BİLDİRME ZORUNLULUĞUNA AYKIRI DAVRANMANIN MÜEYYİDESİ

Kurumların nizam ve intizamının sağlanması, kamu ve kurum düzeninin sağlanması amacıyla konulmuş olan kurallara uymayanların veya yasaklanmış faaliyetlerde bulunmayanların, kanunlar ile öngörülmüş yükümlülükleri yerine getirmeyenlerin cezalandırılması esastır. Devlet memurlarının hangi fiillerin ikası halinde ne şekilde ve hangi cezalar ile cezalandırılacağı 657 sayılı Kanunun 124. ve devam eden maddeleri ile düzenlenmiştir. 657 sayılı Kanun ile düzenlenen cezalar disiplin cezalarıdır. Bunun haricinde bazı fiil ve işlemlerden disiplin cezası ile birlikte Türk Ceza Kanunu ile öngörülen cezalar ile de cezalandırılmaları söz konusu olabilmektedir.

Biz konumuz açısından yasaklanan ve öngörülen iki hususa aykırı davranmanın müeyyidesi (cezası) üzerinde duracağız. Bu iki husus şunlardır:

- 657 sayılı Kanunun 28. Maddesinin son fıkrasında düzenlenen bildirim zorunluluğuna uyulmaması.

- Devlet memurlarının yukarıda kendileri için yasak olduğu belirtilen faaliyetlerde bulunmaları.

Devlet memurlarının hangi fiil ve eylemlerinin hangi disiplin cezasını gerektirdiği, 657 sayılı Kanununun 125. maddesinde yer almıştır. Bu maddede bizi ilgilendiren iki hüküm aşağıda verilmiştir:

- 125. Maddenin (B) fıkrasının (b) bendine göre "eşlerinin, reşit olmayan veya mahcur olan çocuklarının kazanç getiren sürekli faaliyetlerini belirlenen sürede kurumuna bildirmemek," kınama cezasını gerektirmektedir.

- 125. Maddenin (D) fıkrasının (h) bendine göre "ticaret yapmak veya Devlet memurlarına yasaklanan diğer kazanç getirici faaliyetlerde bulunmak," ise kademe ilerleme-sinin durdurulması cezasını gerektirmektedir.

Devlet memurlarının belirtilen yasak faaliyetlerde bulunmaları veya belirtilen bildirme yükümlülüğüne uymamaları halinde, kurumlarınca haklarında belirtilen cezaların verilebilmesi amacıyla disiplin soruşturması yapılması gerekmektedir.

V- KONU İLE İLGİLİ DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞI MÜTALAA ÖZETLERİ

25.02.1991 tarihli mütalaa: "657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 28 inci maddesinde belirtilen istisnalar dışında kamu personelinin şirketlerin yönetimlerinde görev alamayacakları hk."

23.08.1991 tarihli mütalaa: "657 sayılı Kanuna tabi Devlet memurlarının, Vakıf Yönetim Kurulu Üyelerinin, vakfa ait Anonim Şirket Yönetim veya Denetim Kurullarında görev almalarının mümkün olmadığı hk."

16.09.1994 tarihli mütalaa: "Devlet memurlarının kalkınma kooperatiflerinin yönetim ve denetim kurullarında görev almasının mümkün olduğu ancak bu kooperatiflerin kurmuş oldukları şirketlerde görev alamayacakları hk."

22.09.1995 tarihli mütalaa: "657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümlerine tabi olarak memur statüsünde istihdam edilen Veteriner Hekimlerin Devlet Memurları Kanununun değişik 28 inci maddesi hükmü karşısında ayrıca serbest muayenehane açamayacakları hk."

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA